

Természetes Döntések
Megfigyelések gyűjtése épített környezetben

Mihály Eszter,
BME Építőművészeti Doktori Iskola
Konzulens: Somogyi Krisztina és Major György
2015.április

Tartalomjegyzék

1. Bevezető

A cím magyarázata
gyűjtés, megfigyelés

3. Természet jelenléte mesterséges környezetben

4. Változások vizsgálata, jelenbeliség

5. Gyűjtés

Budapest, városi környezet
Lupasziget, természetnek jobban kitett környezet

1. Bevezető

A cím magyarázata -

Néma Júlia keramikus *Áttetszően gondolkodni* című dala értekezésében (MOME 2011) többször is kitér a keleti (japán) és a nyugati kultúra természetfelfogásának különbözőségeire. A különbség lényege magából a “kultúra” és a “természet” szavak keleti és nyugati eredetéből olvasható ki.

A nyugaton használt *kultúra* (lat. *colo, colere, colui, cultus*) szó a “megművelni” igéből ered, ami a mezőgazdaság megjelenéséhez köthető, a művihez és így a természetes ellentéte. A japán kultúra fogalom megfelelője a *bunka*, ami az írástudást jelenti, az írás általi felvilágosodást. A nyugati természet szó, *nature* (lat. *natura*), a “teremt, születik” jelentésből jön, amiben benne van, hogy javakkal lát el, így elvárunk tőle valamit és leigázható.

Japánul a természet fogalom megfelelője a *shizen* összetett szó, amiből a *shi* jelentése: “önmaga”, a *zen* pedig: “amilyen magától”. Valami ami magától olyan, mint önmaga.. A legszebb azonban a kultúra és a természet fogalma közötti kapcsolat a japán írásban: A kultúra (*bunka*) írásjele megegyezik egy természeti elem írásjelével, a *széllel*. A két fogalom, a kultúra és a természet, így nem ellentét. Ennélfogva a művészetet is akkor tartják igazi művészetnek, ha egybeolvad a természettel.

“A *shizen* természet fogalma megköveteli, hogy a mű(vészet) végül eltűnjék és a szél szabadsága fújjon. Ez a szél, melyet a műalkotás legmélyén tapasztalunk, mely egyben bejárat a természetbe” Ryosuke Ohashi

A cím keresése közben, ez a Japán írásjelben meglévő kapcsolat jutott eszembe, mert amit a városi épített (mesterséges) és természetes viszonyáról gondolkodom hasonló. Lényegében a maga korában minden természetes, az emberek és alkotásaik is a természet részei. A “természetes döntések” szó párban benne van a döntés következményének természetessége, azonban a “döntés” szó miatt az emberi alkotás, a mesterségesség is. A két szó együtt egy természetes dolog létrehozására utal, de az ember által, a mesterségességen keresztül. Az épített városban benne rejlik a természetesség lehetősége. Minden városban, városrészben van egy arány természetes és mesterséges között, aminek megtalálásával élhetővé és ezzel egyúttal természetessé válik..

Gyűjtés, Megfigyelés -

A dolgozat melléklete egy erre a korábban leírt egyensúlyra, szimbiózisra készült megfigyelésekből álló gyűjtés, mely folyamatosan bővül. Fontos számomra benne a jelenbeliség,

2. A természet jelenléte mesterséges környezetben

A természet jelenléte a sűrűn beépített területeken egy nagyon mai igény. A régi Budapest metszetek helyszíneit összehasonlítva mai állapotukkal - várakozással ellentétben- a mai helyzethez képest meglepően kevés a fa és a növényzet az utcákon. Akkoriban a természet más síkon volt inkább jelen a városban. (Például lehetett inni a Duna vizét, fény pedig főleg nappal volt..)

Kálvin tér, 1856, L. Rohbock metszete

3. jelenbeliség, változások vizsgálata

A gyűjtés jelenbelisége (1-2 éven belül készült képek) számomra a jelen idő természetessége miatt fontos. A különböző időben készült képekről pedig leolvashatóak a természettel összefüggésbe hozható változások.

Gyűjtés
-Budapest-

Pannónia utca, XIII. kerület, 2013. június

Fa és épület kapcsolata nyáron, amikor a fa árnyékot biztosít, a következő két fotón pedig télen és kora tavasszal. A fák mellett lévő házak folyamatosan alkalmazkodnak fa változásaihoz.

Bár a kép csak egy részlet, az egyensúly az egész utcában megjelenik. A fák és az épületek az ember szemszögéből egy időben léteznek, végigkísérik az életét a városban, nagyjából végig ugyanazok az épületek és ugyanazok a fák, míg a város más elemei gyakrabban cserélődnek vagy tűnnek el, jelennek meg. A kép és az utca egyensúlyérzetét ("Az érzet erősebb, mint az ember", Malevics: A tárgy nélküli világ) itt talán épp az az időbeli egyezés adja, hogy a fa és az épület nagyjából egyszerre kerültek a városba, egy idősek.

Pannónia utca, XIII. kerület, 2015. március 17.

Pannónia utca, XIII. kerület, 2015. április 18.

A fa mögött lévő redőnyök állásán semmit sem változtattak valószínűleg azóta, hogy a fa levelei lehulltak őszel (lásd. az egy hónappal korábbi kép fent). Nekik is lett egy, a téli fényviszonyokhoz és a fa leveleinek hiányához kialakult helyzetük, amin egyik lakó sem változtat..

Pannónia utca, XIII. kerület, 2015. április 18.

A homlokzaton utólagosan egyedül arra az erkélyre került egy zöld árnyékoló roló, ahol nem takar be az épület elé a kissé oldalra dőlő fa.

2015. április 14.

A futónövények kikerülnek a gyakran nyitogatott ablakokat

2015 április, Délibáb utca

A környéken szinte minden fa közvetlenül a kerítés mellé lett ültetve. A bezárt intézmény udvarán található kerítés rész egykori szerepét is a fa jelenléte teszi bizonyossá.

2015, április

Egy fa által meggörbített kerítés

Budapest, Nagymező utca, 2013 április

A város sivárabb részein elkezdenek megjelenni a természetes elemek. Az emberek megérik a hiányát és a legtermészetesebb módon hozzák a növényeket a városba. A természet hiányának érzése még nyilvánvalóbbá válik a az ilyen természetes reakciók láttán.

Budapest, VIII.kerület, Vas utca 11., 2013 május

*Erre a gyönyörű udvarról készült képre volt aki azt gondolta, hogy photoshop.
Városi léptékben valószínűleg nem ilyen arányú zöldet feltételezünk Budapesten, úgy
érezzük, hogy rengeteg ez a természet, pedig valójában nem..*

Gyűjtés
- Lupasziget -

*A lupaszigeti gyűjtés a tavalyi kataszterhez képest megfigyelt változásokat (vagy épp a változatlanságot) tartalmazza. A 2014-es nyáron a helyiek elmondása szerint nem volt árvíz, csak a faszerkezeteket kellett helyreállítani.
(A képek 2015 áprilisában készültek.)*

*A vízzel való érintkezésre legérzékenyebb anyag, a fa- és fémszerkezetek kezelése a folyó közelsége miatt különösen fontos:
A platánsor északi végén lévő ház nyílászárói újra lettek festve.*

*székek és asztalok festése a büfé melletti réten
szintén a vízre való felkészülés része*

*a sziget nyugati partszakasza
a határok jelölése fűnyírással*

A sziget északi végébe egy az árvíz által korábban odasodort vasúti talpfából készítették padot a helyiek. Tavaly óta ki lett kötve a mellette lévő fához, hogy ne vigye el a víz..

A sziget déli végében támfal készült az utolsó beépített telek határán. A támfal alatti rész gyakran kerül víz alá, ilyenkor ideiglenesen megszűnik az ott található játszótér.

Járólapok az egyik Kozma villa bejárata előtt. Más helyen ilyet nem látni a szigeten, ide valószínűleg a gyakori látogatottság miatt kerültek..

*A kapuk nyitva hagyásának szokása még mindig él (az árvíz előli menekítést segíti:
ha valaki éppen nem tartózkodik a nyaralóban így más is be tud jutni elpakolni)*

fa tároló csónak

Bibliográfia:

Néma Júlia: Áttetszően Gondolkodni, MOME, 2011

Buda és Pest 1856 – L. Rohbock 16 metszete – Múzsák Közművelődési Kiadó-

